

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 23/20
Luxemburgissa 3.3.2020

Tuomio asiassa C-125/18
Marc Gómez del Moral Guasch v. Bankia SA

Espanjalaisten tuomioistuinten on tutkittava sellaisen kiinnelainasopimukseen sisältyvän ehdon selkeys ja ymmärrettävyys, jossa määrätään espanjalaisten säästöpankkien indeksiin perustuvan vaihtuvan koron soveltamisesta.

Jos ne päättelivät, että kyseinen ehto on kohtuuton, ne voivat suojataksien kuluttajaa lainasopimuksen pätemättömäksi toteamisesta mahdollisesti aiheutuvilta erityisen haitallisilta seurauksilta korvata kyseisen indeksin Espanjan lainsäädännössä säädetyllä dispositiivisella indeksillä

Unionin tuomioistuin on 3.3.2020 suuressa jaostossa annetussa tuomiossa **Gómez del Moral Guasch** (C-125/18) katsonut, että **kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisen kiinnelainasopimuksen ehto, jonka mukaan kuluttajan maksettavaksi tuleva korko vaihtelee sellaisen viiteindeksin mukaan, joka perustuu espanjalaisten säästöpankkien kiinnelainoihin (jäljempänä viiteindeksi) ja josta on säädetty Espanjan oikeudessa, kuuluu kohtuuttomista ehdoista annetun direktiivin¹ soveltamisalaan. Kyseinen ehto ei näet heijasta pakottavia lakeja tai asetuksia tuon direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Unionin tuomioistuin myös täsmensi, että espanjalaisten tuomioistuinten on tarkastettava tällaisen ehdon selkeys ja ymmärrettävyys riippumatta siitä, onko Espanjan oikeudessa pantu täytäntöön jäsenvaltioille direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa annettu mahdollisuus säätää siitä, että ehdon kohtuuttomuuden arviointi ei koske muun muassa sopimuksen pääkohteen määrittelyä. Jos nämä tuomioistuimet päättelivät, että kyseinen ehto on kohtuuton, ne voivat suojataksien kuluttajaa lainasopimuksen pätemättömäksi toteamisesta mahdollisesti aiheutuvilta erityisen haitallisilta seurauksilta korvata kyseisen indeksin Espanjan lainsäädännössä säädetyllä dispositiivisella indeksillä.**

Tämä tuomio on annettu Juzgado de Primera Instancia n° 38 de Barcelonan (Barcelonan alioikeus nro 38, Espanja) esittämän ennakkoratkaisupyynnön yhteydessä. Marc Gómez del Moral Guasch oli nostanut kyseisessä tuomioistuimessa kanteen sellaisen hänen Bankia SA -nimisen pankkilaitoksen kanssa tekemäänsä kiinnelainasopimukseen sisältyvän ehdon väitetystä kohtuuttomuudesta, joka koskee pääomalle maksettavaa vaihtuvaa korkoa. Kyseisen ehdon mukaan kuluttajan maksettavaksi tuleva korko vaihtelee viiteindeksin mukaan. Kyseisestä viiteindeksistä säädettiin kansallisessa säännöstössä, ja luottolaitokset saattoivat soveltaa sitä kiinnelainoihin. Espanjalainen tuomioistuin huomauttaa kuitenkin, että vaihtuvien korkojen sitominen viiteindeksiin oli epäedullisempää kuin niiden sitominen pankkienväliseen euromääräiseen korkoon (euribor), jota käytetään 90 prosentissa Espanjassa myönnettyistä kiinnelainoista, ja viiteindeksin käytöstä aiheutuu lisäkustannuksia, joiden suuruus on noin 18 000–21 000 euroa lainaa kohti.

Unionin tuomioistuin huomautti ensinnäkin, että direktiivin soveltamisalaan eivät kuulu ehdot, jotka heijastavat pakottavia lakeja tai asetuksia.² Unionin tuomioistuin totesi kuitenkin, että jollei espanjalaisen tuomioistuimen suorittamasta tarkastuksesta muuta johdu, **käsiteltävässä asiassa sovellettavassa kansallisessa säännöstössä ei velvoiteta käyttämään vaihtuvakorkoisten lainojen osalta virallista viiteindeksiä, vaan siinä ainoastaan vahvistetaan ne edellytykset, jotka ”viiteindeksien tai -korkojen” on täytettävä, jotta luottolaitokset voivat käyttää niitä.**

¹Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annettu neuvoston direktiivi 93/13/ETY (EYVL 1993, L 95, s. 29).

²Direktiivin 93/13 1 artiklan 2 kohta.

Unionin tuomioistuin päätteli näin ollen, että direktiivin soveltamisalaan kuuluu kiinnelainasopimuksen ehto, jonka mukaan lainaan sovellettu korko perustuu johonkin kansallisessa säännöstössä säädetyistä virallisista viiteindekseistä, joita luottolaitokset voivat soveltaa kiinnelainoihin, kun kyseisessä säännöstössä ei säädetä tämän indeksin pakottavasta soveltamisesta sopimuspuolten tahdosta riippumatta eikä sen dispositiivisesta soveltamisesta silloin, kun näiden samojen osapuolten välillä ei ole sovittu muusta järjestelystä.

Unionin tuomioistuin otti toiseksi kantaa kansallisen tuomioistuimen valtuuksiin tukittaessa sopimuksen pääkohdetta koskevan ehdon avoimuus. Direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa näet säädetään, että sopimusehtojen kohtuuttoman luonteen arviointi ei saa koskea muun muassa sopimuksen pääkohteen määrittelyä, jos ehdot on laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi.³ Espanjalainen tuomioistuin pohti kansallisella tuomioistuimella olevaa mahdollisuutta valvoa myös silloin, kun kyseistä direktiivin säännöstä ei ole saatettu osaksi kansallista oikeutta, täyttääkö riidanalaisen ehdon kaltainen ehto direktiivissä asetetun avoimuusvaatimuksen. Unionin tuomioistuin korosti tältä osin, että sopimusehtojen on aina täytettävä selkeän ja ymmärrettävän laadinnan vaatimus.⁴ Kyseistä vaatimusta sovelletaan unionin tuomioistuimen mukaan myös silloin, kun ehto kuuluu edellä mainitun säännöksen soveltamisalaan ja vaikka asianomainen jäsenvaltio, tässä tapauksessa Espanja, ei olisikaan saattanut kyseistä säännöstä osaksi oikeusjärjestystään. Tästä seuraa, että **jäsenvaltion tuomioistuimen on aina tutkittava sopimuksen pääkohdetta koskevan sopimusehdon selkeys ja ymmärrettävyys.**

Unionin tuomioistuin katsoi kolmanneksi, että direktiivissä tarkoitetun avoimuusvaatimuksen⁵ noudattamiseksi **sellaisen kiinnelainasopimuksessa olevan ehdon, jossa vahvistetaan vaihtuva korko, on oltava paitsi muodollisesti ja kielipillisesti ymmärrettävä, myös sellainen, että tavanomaisesti valistuneella ja kohtuullisen tarkkaavaisella ja huolellisella keskivertokuluttajalla on mahdollisuus ymmärtää, miten kyseisen koron laskentatapa toimii konkreettisesti, ja arvioida näin ollen täsmällisten ja helppotajuisten perusteiden nojalla, mitä mahdollisesti merkittäviä taloudellisia seurauksia tällaisesta ehdosta aiheutuu hänen taloudellisille velvoitteilleen.** Tältä osin erityisen merkityksellisiä seikkoja ovat yhtäältä se, että koron laskentaan liittyvät tärkeimmät seikat ovat helposti kaikkien niiden henkilöiden saatavilla, jotka aikovat ottaa kiinnelainan, koska koron laskentatapa on julkaistu asianomaisen jäsenvaltion virallisessa lehdessä, ja toisaalta se, että elinkeinonharjoittaja antaa kuluttajalle tietoja sen indeksin aiemmasta kehityksestä, jonka perusteella tämä sama korko lasketaan.

Unionin tuomioistuin huomautti neljänneksi kansallisen tuomioistuimen valtuuksista, kun se toteaa sopimusehdon mahdollisen direktiivissä tarkoitetun kohtuuttomuuden, että direktiivi⁶ ei ole esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin poistaa sopimusoikeudellisten periaatteiden mukaisesti elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisessä sopimuksessa olevan kohtuuttoman ehdon korvaamalla sen dispositiivisella kansallisella oikeussäännöllä tilanteissa, joissa tällaisen ehdon pätemättömäksi toteaminen velvoittaisi tuomioistuimen toteamaan sopimuksen kokonaan pätemättömäksi aiheuttaen tällä erityisen haitallisia vaikutuksia kuluttajalle. Tällaisesta sopimuksen pätemättömäksi toteamisesta voisi nimittäin seurata lähtökohtaisesti jäljellä olevan lainan summan erääntyminen välittömästi maksettavaksi sellaisen suuruisena, että tämä summa saattaisi ylittää kuluttajan maksukyvyn, ja siten negatiivinen seuraamus pikemminkin kuluttajalle kuin lainanantajalle, jota tämän seurauksena ei saataisi luopumaan tällaisten sopimusehtojen käyttämisestä tarjoamissaan sopimuksissa. Esillä olevassa tapauksessa Espanjan lainsäätäjä on riidanalaisen lainasopimuksen tekemisen jälkeen ottanut käyttöön ”korvaavan” indeksin, joka on, jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen suorittamasta tarkastuksesta muuta johdu, dispositiivinen. Unionin tuomioistuin katsoo näin ollen, että **direktiivi⁷ ei ole esteenä sille, että jos kohtuuton sopimusehto, jossa vahvistetaan viiteindeksi lainan vaihtuvien korkojen laskemiseksi, on pätemätön, kansallinen tuomioistuin korvaa kyseisen indeksin mainitulla**

³Direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohta, jossa on kyse ehdoista, jotka koskevat yhtäältä sopimuksen pääkohdetta taikka hinnan ja korvauksen riittävyyttä ja toisaalta vastineena toimitettavia palveluja tai tavaroita.

⁴Direktiivin 93/13 5 artikla.

⁵Direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohta ja 5 artikla.

⁶Direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohta.

⁷Direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohta ja 7 artiklan 1 kohta.

korvaavalla indeksillä, jota sovelletaan, jos sopimuspuolet eivät ole sopineet toisin, siltä osin kuin asianomainen kiinnelainsopimus ei voi pysyä voimassa, jos mainittu kohtuuton ehto poistetaan, ja kyseisen sopimuksen toteaminen kokonaan pätemättömäksi aiheuttaisi kuluttajalle erityisen haitallisia seurauksia.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistujia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla julistamispäivänä

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Kuvia tuomion julistamisesta on saatavilla sivustolla "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106